

Pálení dřevěného uhlí na Ašsku

Bohuslav Karban, Aš

O letním slunovratu, 21. června 2014, byl zapálen v pořadí již osmý ašský milíř. Pálení milíře se koná vždy jednou do roka a trvá zhruba týden, během kterého se návštěvníci mohou seznámit s dávnou technologií výroby dřevěného uhlí. Letošní pálení milíře proběhlo ve Verněřově u Aše.

Člověk využívá dřevěného uhlí už od starověku až do dnešních dnů. Kdy k objevu zuhelnování dřeva a jeho následnému využití došlo, se můžeme pouze dohadovat. Jedněmi z prvních uživatelů dřevěného uhlí na našem území byli Keltové, kteří jej využívali ke zpracování železné rudy. Bez dřevěného uhlí si lze jen těžko představit zpracování rud v době bronzové nebo železné. Již před téměř 4 tisíci lety dřevěné uhlí také využívali staří Egypťané či Sumerové.

Technologie zpracování dřevěného uhlí se během staletí měnila, kdy první jednoduché zpracování dřeva v ohništích postupně nahradila technologie pálení uhlí v uhelných milířích. Ve středověku byli uhlíři váženi a privilegovaní řemeslníci a ač byli poddanými vrchnosti, požívali větší míry svobody a platili menší poddanské dávky než ostatní poddaní.

O historii pálení dřevěného uhlí na Ašsku a jeho nejbližším okolí toho mnoho nevíme, ale například názvy míst, nebo zaniklých obcí jako jsou Milíře, Ždár aj. nás vedou k místům, která mohla být s pálením dřevěného uhlí v regionu nějak spjata.

Spolu s pálením dřevěného uhlí se vyráběla i kolomaz, vedlejší produkt vznikající při pálení dřevěného uhlí – tekutina vytékající z uhelného milíře se zachytávala v tzv. smolných kamenech a poté se míšila s popelem a sloužila zejména k mazání hřidel kol kočárů a dalších povozů.

až po jeho vrchol, tělo milíře se zakryje chvojím (obr. 3), drnem, nebo směsí popela a zeminy smíchané s pískem. Uhelný milíř je tak připraven k zapálení. Samotné zapálení uhelného milíře se provádí shora, kdy se loučí zapálí dřevěné třísky v králi. Poté se vrchol milíře zakryje a ten hoří bez přístupu vzduchu až do jeho konečného vypálení, což bývá zpravidla pět až sedm dní (obr. 4). Po celou dobu hoření musí být milíř kontrolován. Teplota uvnitř milíře při jeho hoření bývá okolo 800°C. Samotné uhašení a rozebrání uhelného milíře (obr. 5) je společenskou a kulturní událostí, při které se sejdě velké množství zájemců nejen o historii tohoto starého, již zapomenutého řemesla, ale i zájemců o doprovodný kulturní program a nezbytné občerstvení ve stáncích.

O historii pálení milířů na Ašsku máme stále poměrně málo poznatků. Budeme proto velmi rádi za jakékoli podněty a informace stran historie pálení dřevěného uhlí v našem regionu a předem za ně děkujeme.

◀ Všechny fotografie Bohuslav Karban.

Sdružení přátel ašského milíře:

www.milir.cz

Kontakt na organizátory:

Přemysl Šperl, tel.: 603 242 005,

Bohuslav Karban, tel.: 722 501 903.

V roce 2007 parta nadšenců ze Spolků rodáků a přátel města Aše spolu se Smrčinským spolkem postavila a vypálila uhelný milíř na základě zkušeností uhlířů z nedalekého bavorského města Selb, kteří při stavbě a samotném hoření milíře vydatně pomáhali. Vypálení milíře proběhlo úspěšně. V roce 2008 pak bylo založeno Sdružení přátel Ašského milíře, jehož členové staví každý rok uhelný milíř tradičním způsobem. Stavění a vypálení uhelného milíře se stalo v Aši již tradicí. Při zapalování milíře a jeho rozhrabání se koná slavnost, na které se setkávají lidé z širokého okolí, hosté z celé České republiky a sousedního Bavorska a Saska.

Ašský milíř je postaven na místě o kruhovém průměru, na rovném a vyčištěném terénu. Základem milíře je tzv. „král“ sestávající se ze čtyř tenkých kmenů (obr. 1), tvořící jádro milíře. Okolo krále se pak skládají dřevěná polena až do docílení tvaru komolého kužele (obr. 2). Král se zaplní třískami

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Přes teplotně podivnou zimu, která panovala ve střední Evropě, zavítali někteří zajímaví severní vodní ptáci na vody Karlovarska. V Kynšperku nad Ohří byla na řece v zimních měsících spatřena samice morčáka chocholatého (*Mergus cucullatus*) a v březnu v Karlových Varech lížičák pestrý (*Anas clypeata*).

■ Na Správě CHKO Slavkovský les dochází během roku 2014 ke generační výměně pracovníků. Řady ochranářů opustilo do výslužby hned několik dlouholetých pracovníků – na začátku roku zoolog RNDr. Pavel Řepa a v polovině roku stavař Ing. Karel Suchánek a terénní pracovník Pavel Nový.